

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

**ЦИФРОВА МОДЕРНІСТЬ
І ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ:
НОВІ РИЗИКИ, НОВІ
РАЦІОНАЛЬНОСТІ**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 30 квітня 2026 р.)

Харків
«Право»
2026

DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178848415>

УДК 001+004+005+14+159.9+2+316+32+34+35+37+65+7+81

Ц72

*Реєстраційне посвідчення УкрІНТЕІ МОН України
№ 396 від 17 березня 2026 р.*

Редакційна колегія:

Панфілов О. Ю., доктор філософських наук, професор (голова);

Герасіна Л. М., докторка соціологічних наук, професорка;

Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;

Стасевська О. А., кандидатка філософських наук, доцентка;

Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка

Ц72 **Цифрова** модерність і штучний інтелект: нові ризики, нові раціональності : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 квіт. 2026 р.) / [редкол.: Панфілов О. Ю. (голова), Герасіна Л. М., Прудников В. А. та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики ; Харків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2026. – 118 с. – DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178848415>.

ISBN 978-617-8848-41-5

Матеріали конференції містять доповіді, у яких висвітлено феномен цифрової модерності як нового етапу розвитку цивілізації, де штучний інтелект і великі дані стають визначальними чинниками формування соціальної реальності. Автори збірки аналізують трансформацію класичних уявлень про раціональність, суб'єктність і безпеку в умовах радикальної невизначеності, цифрову культуру метамодерну, міжнародні відносини в цифрову епоху. У фокусі уваги авторів – етичні дилеми впровадження ШІ в державне управління та право, трансформація освітніх парадигм, а також пошук нових форм соціальної згуртованості в умовах алгоритмізації публічного простору.

УДК 001+004+005+14+159.9+2+316+32+34+35+37+65+7+81

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

© ГО «Аналітичний центр сучасної гуманітаристики», 2026

© Харківська асоціація політологів, 2026

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2026

ISBN 978-617-8848-41-5

5. Nweiran R. Education as Soft Power: Shaping Influence in a Divided World. *Institute for Global Security & Defense Affairs*. December 1, 2024. URL: <https://igsda.org/education-as-soft-power/> (accessed date: 18.04.2026).

6. Top 10 Countries for International Students in 2023–24. URL: <https://www.career2life.com/top-10-countries-for-international-students-in-2023-24/> (accessed date: 18.04.2026).

7. Finnemore M. *National Interests in International Society*. Ithaca: Cornell University Press, 1996. xi, 154 p.

8. Keohane R. O. *After Hegemony: Cooperation and Discord in the World Political Economy*. Princeton : Princeton University Press, 1984. ix, 290 p.

Павленко С. Б.,
здобувачка вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня, IV курс,
ННІ міжнародних відносин,
Харківський національний економічний
університет імені С. Кузнеця

ВПЛИВ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА МІЖНАРОДНУ ПОЛІТИКУ

Сучасна система міжнародних відносин зазнає глибоких трансформацій, пов'язаних із розширенням кола акторів, що беруть участь у формуванні глобального порядку денного. Поряд із державами та міжурядовими організаціями дедалі помітнішу роль відіграють неурядові організації (НУО), які перетворилися на повноправних учасників міжнародного політичного процесу. Їхня здатність мобілізувати громадянське суспільство, акумулювати експертні знання та здійснювати тиск на урядові структури різних рівнів робить НУО феноменом, який неможливо ігнорувати в контексті вивчення сучасної світової політики.

НУО здійснюють свій вплив на національні уряди та корпорації, багатосторонні установи та корпорації чотирма способами: встановлення порядку денного, обговорення результатів, надання легітимності та впровадження рішень. Встановлення порядку денного відбувається шляхом використання інноваційних технологій та лобіювання серед політиків, щоб винести проблеми людей до пріоритетних списків політиків; обговорення легітимності відбувається шляхом надання інформації та аналізу широкій громадськості

та політичним діячам для впливу на процеси прийняття рішень; надання результатів здійснюється шляхом участі в процесі розробки багатосторонніх договорів; впровадження рішень відбувається шляхом звернення до недовольного та виконання того, що уряди не можуть зробити, наприклад, надання соціальних послуг у районах, що постраждали від бідності [1, р. 76].

Після Другої світової війни вплив НУО на міжнародну політику був пов'язаний із інституціоналізованою «іноземною допомогою» зазвичай відомою як «офіційна допомога розвитку» (ОДР), що визначається як «передача державних ресурсів на пільгових умовах (щонайменше 25% її становлять гранти), важливою метою якої є покращення економічних, політичних та соціальних умов у будь-якій іноземній країні» [6, р. 93]. ОДР переважно реалізується як переказ коштів між урядами. Торгівля, експорт, субсидії, військова допомога та прямі іноземні інвестиції не входять до сфери ОДР. Існує два канали переказу цієї допомоги від розвинутої країни до країни, що розвивається: двосторонній – безпосередньо від уряду-донора до уряду-одержувача, та багатосторонній – через залучення третіх сторін, таких як Світовий банк, різні агентства Організації Об'єднаних Націй або інші банки та установи розвитку. Країни-донори також створили деякі організації для надання технічної підтримки країнам, що розвиваються, для ефективного використання допомоги. Іноземна допомога була розпочата як підтримка відбудови Європи в післявоєнний період. Після завершення проєкту відбудови донори почали зосереджуватися на країнах, що розвиваються, в Латинській Америці, Азії та Африці. Однак контекст допомоги в цих країнах був зовсім іншим. ОДР була зосереджена на соціальному, економічному та політичному розвитку новостворених держав. Іноземна допомога від розвинутих країн спочатку була зосереджена на покращенні сільського господарства, інфраструктури, транспорту, зв'язку, іригації та виробництва гідроенергії [3, р. 105].

У 1960-х роках ОДР у формі великомасштабних позик для розвитку мегаінфраструктурних проєктів призвела до збільшення тягаря позик для країн, що розвиваються, що призвело до економічної нерівності та бідності у цих країнах. Виникла економічна еліта, яка безпосередньо сприяла нерівномірному розподілу ресурсів. Уряди-донори і уряди-одержувачі були відповідальними за цей нерівномірний розвиток. Розчарування результатами ОДР змусило країни-донори змінити свої стратегії для країн, що розвиваються. Переглянуті стратегії ОДР передбачають фінансову підтримку як ве-

ликомасштабних проєктів, що приносять користь всій країні, так і дрібно-масштабних проєктів, спрямованих на соціально та економічно знедолені громади в суспільствах, що розвиваються.

У 1973 році Конгрес США запровадив нову стратегію надання соціальних послуг бідним людям у країнах, що розвиваються. Вона полягала в тому, щоб співпрацювати з неурядовими організаціями в цих країнах та реалізувати такі проєкти, які можуть надавати соціальні послуги та пом'якшувати бідність у сільських та напівміських районах країн, що розвиваються. USAID та інші уряди ОЕСР розширили свої можливості фінансування для неурядових організацій [5, р. 112]. Допомога, що надається через неурядові організації, зростає з 1 мільярда доларів США у 1970 році до понад 7 мільярдів доларів США у 1990 році. 1980-ті роки можна легко назвати десятиліттям неурядових організацій [5, р. 94].

Деякі з неурядових організацій з часом заслужили більшу довіру громадськості. До них належать правозахисні групи, такі як Amnesty International. Понад мільйон членів у 162 країнах жертвують кошти на діяльність цієї неурядової організації. Amnesty International дуже часто згадується в міжнародних відносинах як неурядова організація, яка є експертом у сфері захисту прав людини [4]. Понад пів мільйона осіб з Європи, Канади, Сполучених Штатів та Японії, багато урядів розвинених країн та інші донори підтримують цю організацію в досягненні її цілей. Всесвітній союз охорони природи (МСОП) представляє унікальну гібридну модель у сфері діяльності неурядових організацій. МСОП пропонує членство як урядам, так і неурядовим організаціям. Міжнародна кризова група – ще одна унікальна неурядова організація – має досвід у сфері управління кризами, особливо гуманітарними надзвичайними ситуаціями, завдяки участі в польовій роботі, політичному аналізі та стратегічній адвокації. Деякі неурядові організації навіть отримали Нобелівську премію миру, зокрема Інститут міжнародного права (1904), Рада друзів служби, Американський комітет друзів служби (1947), Amnesty International (1977) [4] та Médecins Sans Frontières (1999) [2]. НУО мають достатні фінансові ресурси. Фінансовий капітал НУО на світовому рівні перевищує 1 трильйон доларів (2006 доларів США) на рік. Це робить НУО восьмою за величиною економікою світу. Вона також додає, що доходи найбільших НУО в кілька разів перевищують доходи багатьох двосторонніх донорів. Ця фінансова сила НУО робить їх сильнішими в багатьох ситуаціях та зміцнює їхні можливості впливати на рішення. Наявність фі-

нансових ресурсів іноді створює конкуренцію за отримання більшої кількості коштів, що призводить до розколів між НУО та між НУО та урядами (у країнах, що розвиваються). Маючи стільки фінансових ресурсів, НУО менш підзвітні урядам своїх країн та бенефіціарам. Уряди багатьох країн, що розвиваються, особливо в Південній Азії, почали розробляти нові правила та положення, щоб зробити НУО підзвітними та контролювати їхню діяльність. НУО сприймають цей контроль як тактику урядів, спрямовану на обмеження їхньої свободи та автономії. НУО вважають, що їхня головна функція – забезпечення підзвітності урядів – буде серйозно порушена, якщо уряди почнуть впливати на їхні рішення та вибір проєктів [5, р. 121].

Неурядові організації також вважаються важливим постачальником послуг у країнах, що розвиваються. Загалом, там, де держави не мають достатніх ресурсів та можливостей для надання, зокрема, соціальних послуг своїм громадянам, неурядові організації відіграють значну роль. Кетрін Агт наводить приклад країн Африки на південь від Сахари, де програма структурної перебудови серйозно вплинула на можливості держав надавати соціальні послуги своїм громадянам. Неурядові організації вийшли вперед і почали надавати послуги охорони здоров'я та освіти переважній більшості населення країни. До середини 1990-х років неурядові організації надавали близько 35% медичних послуг та 50% освітніх послуг у Кенії. Аналогічно, протягом того ж періоду близько 40% медичних послуг у Гані та 30% у Малаві також надавались неурядовими організаціями. У регіонах Південної та Південно-Східної Азії неурядові організації активно надавали соціальні послуги великим масам населення. Протягом 2006 року BRAC у Бангладеш забезпечував робочими місцями безпосередньо 28 000 осіб та опосередковано 200 788 осіб через свої різні проєкти розвитку. Проєкти BRAC містять банк, університет, надання інтернет-послуг та низку фінансових послуг. Аналізуючи ключові фактори успіху BRAC, підтримка з боку міжнародних спільнот розвитку видається значним фактором [5, р. 129]. У дебатах щодо розвитку протягом цього періоду неурядові організації зображуються як інноваційні та ціннісно орієнтовані порівняно з державами. Держави характеризуються як бюрократичні, неефективні та, можливо, корумповані. Неурядові організації представлені в громадянському суспільстві як відповідальна громадянська сила між державою та громадянами.

Отже, неурядові організації (НУО) стали ключовими суб'єктами міжнародної політики, фактично монополізувавши поняття «громадянське суспіль-

ство». Залежно від політичного контексту, вони є або стратегічними партнерами держав, або інструментами контролю та спротиву. Як провідники нео-ліберальних цінностей, НУО формують глобальну мережу взаємодії між Заходом та країнами, що розвиваються, забезпечуючи інклюзивність політичного процесу та пряму участь громадян у вирішенні глобальних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Civil Society: Concepts, Challenges, Contexts: Essays in Honor of Helmut K. Anheier / Michael Hoelscher, Regina A. List, Alexander Ruser, Stefan Toepler (eds.). Cham: Springer, 2022. XXVI, 494 p.
2. International Activity Report 2023. Geneva: MSF, 2024. 76 p. Médecins Sans Frontières. URL: <https://www.msf.org/international-activity-report-2023> (accessed date: 20.04.2026).
3. Keck M. E., Sikkink K. *Activists Beyond Borders: Advocacy Networks in International Politics*. Ithaca: Cornell University Press, 1998. xii, 228 p.
4. The State of the World's Human Rights. April 2024. London: Amnesty International, 2024. 418 p. *Amnesty International*. April 23, 2024. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/7200/2024/en/> (accessed date: 21.04.2026).
5. Willetts P. *Non-Governmental Organizations in World Politics: The Construction of Global Governance*. London: Routledge, 2011. 193 p.
6. Wong W. H. *Internal Affairs: How the Structure of NGOs Transforms Human Rights*. Ithaca: Cornell University Press, 2012. xiv, 251 p.

Науковий керівник: кандидат політичних наук, доцент Д. С. Коротков

Пастошук Д. О.,
здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського)
освітнього рівня, 2 курс,
Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця

ЕВОЛЮЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ЛГБТ-СПІЛЬНОТ: ВІД СТИГМАТИЗАЦІЇ ДО ФОРМУВАННЯ УНІВЕРСАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ

Хоча явище гомосексуальних відносин існувало завжди, і воно не є відхиленням від норми, багато століть вчені – біологи, психіатри, філософи –

Секція: Міжнародні відносини

Дика П. Я.

Think tank як інструмент протидії інформаційним
загрозам в Україні. 75

Кислова К. О.

Еволюція дипломатії: від традиційних практик до цифрових
форм комунікацій 79

Корнейко А. М.

Анатомія загроз: приховані ризики сучасних міграційних
хвиль 83

Коротков Д. С.

М'яка сила як ресурс впливу: інструменти, показники
та сучасні практики 95

Павленко С. Б.

Вплив неурядових організацій на міжнародну політику. 100

Пастоцьук Д. О.

Еволюція міжнародного захисту прав ЛГБТ-спільнот:
від стигматизації до формування універсальних стандартів.. 104

Чабан Я. В.

Роль G7 та G20 у формуванні міжнародних відносин
в умовах розвитку ШП та цифровізації.. 110

Наукове видання

ЦИФРОВА МОДЕРНІСТЬ І ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: НОВІ РИЗИКИ, НОВІ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 30 квітня 2026 р.)

Редактор *Т. О. Чернишова*

Підписано до друку 04.05.2026. Формат 60×84/16.
Ум. друк. арк. 6,9. Обл.-вид. арк. 6. Тираж 100 пр. Зам. № 662

ТОВ «Видавничий дім «Право»,
вул. Харківських Дивізій, 11/2, м. Харків, Україна
Для кореспонденції: а/с 822, м. Харків, 61023, Україна
Тел.: (050) 409-08-69, (067) 574-81-20
Вебсайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для замовників послуг: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для покупців: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8024 від 05.12.2023

Виготовлено ТОВ «Промарт Плюс»,
вул. Весніна, 12, м. Харків, 61023, Україна,
тел. (097) 445-07-79
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 8388 від 16.07.2025